

PYSÄKÖINTIJÄRJESTELYT, SENAATORIN MATKAILUBUSSILIIKENNE**Vuorovaikutustilaisuuden muistio****1 Vuorovaikutustilaisuus**

Vuorovaikutustilaisuus järjestettiin 7.11.2022. Tilaisuuteen osallistui noin 23 matkailubussialan toimijan edustajaa, edustajia Helsingin kaupungilta ja Helsingin Satamasta sekä tilaisuuden vetämisestä vastanneet konsultin edustajat. Tilaisuuden tavoitteena oli esitellä Senaatintorin uusia pysäköintijärjestelyjä alan toimijoille sekä saada niistä kommentteja ja kehittämisehdotuksia.

2 Matkailubussitoimijoiden esittämät kommentit ja niihin laaditut vastineet**2.1 Tilaisuuden yleiskuva**

Keskustelu matkailubussipysäköinnin rajoittamisesta oli pääosin kriittistä. Kommentteja ja kysymyksiä tuli suunnitelluista pysäköintiajoista, liikenteen ruuhkista etenkin tulevaisuudessa, matkailutoimijoiden eriarvoisesta kohtelusta, Senaatintorin viihtyisyyden kehittämisestä sekä tapahtumista ja työmaiden aiheuttamista poikkeusliikennejärjestelyistä. Useat osallistujat näkivät suunniteltujen toimien näivettävän matkailualan toimintaa. Lisäksi kommentoitiin pienempiä, yksittäisiä asioita, kuten esteettömyyttä.

Alla keskustelu on tiivistetty teemoittain otsikoiden alle.

2.2 Pysäköintiaika**Kommentti**

Uudessa tilanteessa pysäköinnin ajallista rajoittamista 30 minuuttiin pidettiin hyvin lyhyenä aikana, jossa matkailijat eivät ehdi tehdä kaikkea, mitä ajassa pitäisi ehtiä. Kommentoitiin, että 30 minuutissa matkailijoiden pitää ehtiä bussista pois, kävellä kohteeseen, kuunnella opastus ja ehtiä takaisin bussiin. Yhdellä pysähdyksellä Senaatintorille tehdään kierros sekä Senaatintorilla että Kauppatorilla. Myöskään WC:hen on vaikea ehtiä 30 minuutin aikana, vaan 45 minuuttia pidettiin vähimmäisaikana varsinkin, jos bussien pysäköintipaikat sijaitsevat torista etäämmällä. Kommentoitiin myös, että aikarajoituksella ei käytännössä ole väliä, sillä pysäkillä ollaan niin kauan, että asiakkaat saadaan takaisin kyytiin.

Vastine

Tulleiden kommenttien perusteella 30 minuutin pysäköintiaikaa pidennetään 60 minuuttiin. Pidennyksellä voi olla pysäköintikapasiteettia pienentävä vaikutus, mutta todennäköisesti bussit pysäköivät paikoilla vain niin kauan kuin se vierailun keston puolesta on välttämätöntä.

2.3 Liikenteen ruuhkautuminen ja kasvu tulevaisuudessa**Kommentti**

Osallistujat arvioivat, että muutosten jälkeen bussit tulevat ajamaan ympyrää Senaatintorin ympäristössä etsien pysähtymispaikkaa. Näin arveltiin tapahtuvan erityisesti tulevaisuudessa,

kun matkailu elpyy entiselleen tai entistä vilkkaammaksi. Nostettiin esiin tarve pitkän tähtäimen suunnitelmalle, jotta matkailuliikenteen pysäkkien määrä ei kokonaisuudessaan pienene Helsingissä.

Arvioitiin, että pysähdysajat tulevat olemaan aiempaa pidempiä, koska asiakkaiden siirtymiseen menee enemmän aikaa. Bussiliikenne ruuhkautuu, koska katujen välityskyky tulee olemaan huonompi. Lyhyemmät ja tehokkaammat pysähdykset parantaisivat tilannetta.

Osallistajat arvioivat myös, että ulkomaiset toimijat eivät piittaa pysähtymiskielloista, eivätkä he tule saamaan myöskään tietoa niistä.

Osallistajat kysyivät myös, miten kaupunki on varautunut suunnitelmassaan tulevaisuuden matkailun vilkastumiseen ja kasvaviin matkailijamääriin. Kansainväliset risteilyalukset kasvavat ja tuovat enemmän matkailijoita kerralla. Kaupunkia kritisoitiin siitä, että strategiassa puhutaan matkailun kehittämisestä, mutta käytännön toimia ei olla mietitty huolella. Senaatintorin suunnitelmat eivät vastaa strategiaa.

Lisäksi tilaisuudessa keskusteltiin yleisesti tulevasta matkailubussiliikenteen kaaoksesta, joka aiheutuu matkailun vilkastumisesta. Tähän todettiin, että tälläkin hetkellä vain murto-osa busseista pääsee Senaatintorin laidalle ja että bussitoimijoiden pitäisi miettiä ratkaisua yhdessä. Tälläkin hetkellä toimijat mm. synkronoivat aikataulujaan.

Vastine

Matkailubussien pysäköinnin poistaminen Senaatintorin ympäriltä parantaa turistien matkailusekä paikallisten ihmisten kaupunkikokemusta. Myös kävelyn edellytykset ydinkeskustassa sekä Senaatintorin välittömässä läheisyydessä paranevat. Myös liikenneturvallisuus paranee. Matkailuliikenteen pysäkkejä ei tarkoituksellisesti poisteta Helsingin katuverkolta. Kantakaupungissa on vähän katutilaa käytössä erilaisiin tarpeisiin suhteutettuna. Maankäytön kehityshankkeiden yhteydessä matkailubussien pysäköintipaikkojen säilyttäminen on välillä mahdotonta, jolloin niitä joudutaan poistamaan. Ongelmana matkailubussien pysäköinnissä on suuri tilantarve, jolloin paikkojen sijoittaminen tiiviiseen kaupunkirakenteeseen ei onnistu.

Rajallisen kaupunkitilan vuoksi varsinkin, jos matkailijoiden määrä tulevaisuudessa lisääntyy Senaatintorin vaikutusalueella, on tärkeää kehittää myös muita tilantehokkaampia liikkumistapoja kaupungissa kuin matkailubussit. Näin voidaan ehkäistä kohteiden ruuhkautumista. Tilantehokkaampia liikkumistapoja voivat olla esimerkiksi kaupunkipyörät ja sähköpotkulaudat. Myös vesiliikennettä voi olla mahdollista hyödyntää tulevaisuudessa. Senaatintorin läheisyyteen mahdollisesti tulevan liikennekaaoksen ehkäisyyn haetaan ratkaisua yhteistyössä toimijoiden kanssa.

2.4 Toimijoiden eriarvoinen kohtelu

Kommentti

Matkailutoimijoiden eriarvoista kohtelua kommentoitiin, koska kiertoajeluliikennettä harjoittavat toimijat ovat saamassa omat pysäkkinsä Senaatintorin läheisyyteen, kun tilausajoliikenne joutuu käyttämään kauempana sijaitsevia pysäkkejä.

Toisaalta kommentoitiin, että kiertoajelujen liiketoiminta poikkeaa tilausajoliikenteestä, joka myydään etukäteen esimerkiksi kansainvälisiltä risteilyaluksilta ydinkeskustaan. Hop on, hop off

-busseihin myynti tapahtuu sen sijaan hyvin paljon paikan päällä. Toiveena oli, että pysäköintipaikkoja olisi kummankin tyyppisille toimijoille.

Matkaoppaiden näkökulmasta kommentoitiin, että heidän tehtäväkseen jää selittää asiakkaille bussien erilaisia pysäköintimahdollisuuksista, miksi toiset joutuvat jäämään kauemmas kuin toiset.

Vastine

Kaupungin tulee kohdella toimijoita tasapuolisesti, mutta eri matkailutoimijoiden liiketoiminnassa on tunnistettavissa eroja. Hop on, hop off –tyyppiselle toimijalle pysyvä pysäkki on toisella tavalla liiketoiminnallisesti tärkeä kuin tilausajotoimijoille. Nyt on haettu kompromissiratkaisua, jossa torin reunalla ei ole matkailuliikenteen pysäkkejä, mutta Hop on hop off -liikennöitsijöillä on 30 minuutin merkitty paikka hieman etäämmällä Senaatintorista.

2.5 Senaatintorin kehittäminen

Kommentti

Senaatintorin viihtyisyyden ja vetovoiman kehittäminen synnytti keskustelua. Osallistujat suhtautuivat kriittisesti siihen, että Senaatintoria kehitettäisiin esteettisin perustein.

Tuotiin esiin, että kirkon eteen ei ajeta busseja, vaan itse tori on vapaana. On ristiriitaista, että kaupunki tuntuu vihdoinkin toimivalta ja matkailijat on saatu keskustaan, mutta busseja pidetäänkin rumina. Todettiin, että matkailijat tuovat myös rahaa Senaatintorin mahdolliselle kesäterassille ja alueen yrityksiin.

Senaatintorille suunnitteilla oleva kesäterassi synnytti myös kommentteja. Tiedusteltiin, onko se syynä matkailubussiliikenteen rajoittamiselle.

Vastine

Keskustelua Senaatintorin ympäristöstä ja sen kehittämistä on käyty kauan. Kyseessä eivät ole yksin ulkonäkökysymykset, vaan myös toiminnalliset näkökohdat. Senaatintorille ollaan suunnittelemassa terrassitoimintaa kesälle 2023. Tällöin matkailubussien pysäköintiä ei voi olla välittömästi Senaatintorin ympärillä pakokaasujen sekä terrassien näkymien vuoksi. Asiaa tulee tarkastella myös pysyvän terrassitoiminnan näkökulmasta. Senaatintorin alueella tulee olla palveluita, jos halutaan, että matkailijat viihtyvät ja jättävät rahaa. Senaatintorin matkailubussiliikenteen kehittämisen taustalla ovat ensisijaisesti torin toimivuuden, orientoitavuuden ja näkymien parantaminen. Senaatintori ympäristöineen on Helsingin tärkeimpiä matkailunähtävyyksiä. Matkailukokemuksesta on tavoitteena tehdä mahdollisimman korkeatasoinen.

2.6 Katutyöt sekä tapahtumien rakentaminen ja purkaminen

Kommentti

Tapahtumien rakentamisen ja purkamisen aiheuttamia hankaluuksia Senaatintorin ympäristön liikenteeseen kritisoitiin. Työmaasuunnittelu tapahtumissa tulisi tehdä niin, että matkailubussiliikenne voisi jatkaa toimintaansa tapahtumien aikana. On ollut hyviä kokemuksia siitä, kun on päästy sopimaan suoraan yksityisen tapahtumajärjestäjän kanssa. Tällöin molempia osapuolia tyydyttäneet järjestelyt ovat onnistuneet.

Tapahtumien aikaiset roskakontit ja bajamajat nähdään hankalina. Niiden takaa asiakkaiden on vaikea nähdä bussipysäkkejä.

Myös muita tilapäisiä liikennejärjestelyitä kommentoitiin. Mannerheimintien kaksi vuotta kestävä tuleva katutyömaa huolestuttaa. Katutyömaat asettavat haasteita matkailuliikenteelle.

Vastine

Tapahtumia on hyvin erityyppisiä. Suurten tapahtumien, esimerkiksi Tuomaan markkinat, rakentaminen ja purkaminen kestävät pitkään. Tapahtumien järjestäjät eivät voi ottaa riskiä rakennustyömaalla kulkevista matkailijoista. Myös laki asettaa rajoituksensa työmaalla liikkumiseen.

Suurten tapahtumien varustelut pyritään tekemään niin, että niistä aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa ympäristölle huomioiden kuitenkin tapahtuman turvallisuus ja toimivuus. Tällöin ratkaisevana tekijänä on kokonaishaitta eri osapuolille, mikä on tavoitteena minimoida.

Katutyömaat ovat välttämättömiä kaupungin toimivuuden turvaamiseksi. Työmaat pyritään ohjelmoimaan sekä tilapäiset liikennejärjestelyt suunnittelemaan ja toteuttamaan niin, että niistä aiheutuva haitta olisi mahdollisimman pieni. Kokonaan haittoja ei kuitenkaan pystytä poistamaan.

2.7 Yleisiä kommentteja

Kommentti

Risteilylaivat tuovat asiakkaita, joiden kanssa tehdään 3–4 tunnin kiertoajeluita. Risteilymatkustajat ovat kaiken ikäisiä, joukossa on myös paljon iäkkäitä. Etenkin iäkkäille pysäköinnin sijainnilla on merkitystä. Iäkkäät jäävät helposti istumaan bussiin, jos matka nähtävyydelle on vähänkin pidempi. Toivottiin sekä suunniteltujen että nykyisten pysäköintipaikkojen säilyttämistä.

Tuotiin esiin esteettömyysnäkökulmia. Uusia pysäköintipaikkoja pidettiin hankalina vanhempien ja liikuntaesteisten ihmisten näkökulmasta, sillä ne ovat pääasiassa mäen päällä, eikä ylä- ja alamäkien kulkeminen ole heille helppoa.

Vastine

Suunnitelmassa matkailuliikenteen pysäkit on poistettu Senaatintorin reunoilta. Lähimmät pysäkit sijaitsevat kuitenkin Senaatintorin välittömässä läheisyydessä. Nykytilanteessakaan osa pysäkeistä on sijainnut etäämmällä Senaatintorista. Yleisesti ottaen kävelymatkat pitenevät jonkin verran, mutta eivät muodostu kohtuuttoman pitkiksi. Vastapainona hieman pidentyneille kävelymatkoille on torin lisääntynyt turvallisuus ja viihtyisyys sekä parantunut toimivuus.

Kommentti

Tuotiin esiin, että kirkon näkökulmasta suunnitelma ei tuo suuria muutoksia. Korostettiin kuitenkin kaupunkilaisen näkökulmaa, sillä merkittävä osa helsinkiläisistä vihitään Tuomiokirkossa. Varsinkin kesälauantaisin tilaisuuksia on tunnin välein. Kirkon näkökulmasta Unioninkadun puolelle ei saisi lisätä toimintoja kirkon pääsisäänkäynnin vuoksi.

Vastine

Unioninkadulle ei esitetä merkittäviä Tuomiokirkkoon vaikuttavia muutoksia.

Kommentti

Senaatintorin laidalle toivottiin mahdollisimman paljon toimintaa. Aleksanterinkatu hiljeni liikaa, kun siitä tehtiin kävelykatu. Kysyttiin, miten liiketoiminta selviää, jos autoliikenne poistetaan.

Vastine

Suunnitelmassa poistetaan pysäköinti Senaatintorin reunoilta. Muuten autoliikennettä ei rajoiteta. Tavoitteena on tehdä Senaatintorin alueesta miellyttävämpi oleskella ja liikkua sekä parantaa turistien matkailukokemusta ja paikallisten kaupunkikokemusta.

Kommentti

Tiedusteltiin Autotalon kehittämishankkeen aikataulua, joka vaikuttaa matkailubussien pysäköintipaikkamääriin.

Vastine

Hankkeen kaavoitus on käynnistymässä, joten sen toteutumiseen menee vielä useita vuosia.

2.8 Esplanadien kävelyalueet**Kommentti**

Tiedusteltiin, miten Esplanadien kävelyalueet vaikuttavat bussiliikenteeseen. Toivottiin, että tulevista muutoksista kerrottaisiin tarpeeksi ajoissa, jotta toimijat ehtivät suunnitella omaa toimintaansa hyvissä ajoin ennen matkailusesonkia.

Vastine

Kaupungin lähtökohtana Esplanadien kokeiluperaatteissa on, että Esplanadeilla on yhdet ajokaistat, joilla voi ajaa samoilla ajoneuvoilla kuin aiemminkin. Pohjois-Esplanadille Havis Amandan kohdalle ja Mannerheimintien risteykseen suunnitellaan ryhmittymiskaistoja. Autoliikenteen toimivuuteen tällä kokeilulla ei nähdä olevan suurempia vaikutuksia, mutta ruuhka-aikoina jonoja voi syntyä. Pysäköintipaikkoja Esplanadeilla ei jatkossa juurikaan ole, mutta huoltoliikenne järjestetään. Lisätilaa on tulossa jalankululle eli myös matkailijoille.

2.9 Muita ehdotuksia**Kommentti**

Senaatintorille ehdotettiin 5 minuutin pysäkkiä, jossa voisi jättää ja ottaa matkustajia.

Vastine

Tällaiselle pysäkille ei katsota olevan tarvetta, koska matkailubussit jättävät matkustajat pysäkille ja odottavat sen ajan, kun asiakkaat käyvät tutustumassa Senaatintoriin ja sen ympäristöön. Viisi minuuttia on liian lyhyt aika tällaiselle vierailulle. Lisäksi bussit odottavat matkustajia lähtökohtaisesti samassa paikassa, mihin ovat heidät jättäneet, jotta asiakkaat löytävät takaisin oikealle bussille.

Kommentti

Esitettiin ajatus, että osa matkailijoista voisi tulla Senaatintorille vesireittiä. Tämä vähentäisi kysyntää katuverkolla.

Vastine

Tämä on kannatettava ajatus, jos sen toteuttaminen onnistuu.

Kommentti

Makasiiniterminaalia ehdotettiin hyödynnettäväksi bussien pysäköintipaikkana. Laivojen shuttlebussit käyttävät terminaalia jo nyt, joten muutkin voisivat käyttää sitä.

Vastine

Makasiiniterminaalilla on tällä hetkellä matkailubussien pysäköintiä. Makasiinirantaan on tulossa maankäytön kehittämishanke, joten pysäköintipaikkojen tulevaisuus on epävarma, mutta toistaiseksi ne ovat käytettävissä.

Kommentti

Tiedusteltiin mahdollisuutta hyödyntää Hallituskadun ja Suomen Pankin edustaa matkailubussiliikenteen pysäköintiin.

Vastine

Valtioneuvostolla on meneillään omia kehittämishankkeita. On mahdollista, että Hallituskatu suljetaan autoliikenteeltä. Suomen Pankin edustan pysäköintipaikat ovat liian kapeita busseille, jolloin riskinä on, että raitiovaunut eivät mahdu enää kulkemaan, jos kadulle on pysäköity busseja.

Kommentti

Tiedusteltiin, voisiko matkailubussien pysäköintitilanne parantua, jos heidän keskinäinen tiedonkulkunsa olisi parempaa. Esimerkiksi tilausajoliikenteen toimijat voisivat kiertää kohteita eri järjestyksessä, vaikka hakisivatkin matkustajia samalta risteilyalukselta.

Vastine

Tärkeimpien kohteiden ajamista eri järjestyksessä tehdään jo nyt, mutta tätä voidaan todennäköisesti vielä lisätä. Tällä todennäköisesti voidaan tasata kysynnän huippuja.

3. Yhteenveto ja jatkotoimenpiteet

Vuorovaikutustilaisuudessa esitettiin tärkeitä näkökulmia sekä pidettiin hyviä ja perusteltuja puheenvuoroja. Kaupunkiympäristölautakunnalle esitetään matkailubussiliikenteen pysäköintiratkaisua, jossa Senaatintorin välitön ympäristö on rauhoitettu matkailubussien pysäköinniltä.

Osallistujien kommentit ja niihin laaditut vastineet tulevat mukaan kaupunkiympäristölautakunnalle toimitettaviin materiaaleihin. Vuorovaikutustilaisuuteen osallistuneille ja kutsutuille lähetetään lautakuntamateriaali tiedoksi. Tulevaisuuden liikenneratkaisuja ja ruuhkautumisen ehkäisemistä tulee ratkoa yhteistyössä matkailubussiliikenteen toimijoiden kanssa.